

مردم از آن می‌ترسند،» او با اشاره به پیمایش‌ها و نظرسنجی‌های گذشته، تأکید کرد: «نتیجه این نظرسنجی‌ها نشان می‌داد که مردم چقدر به رسانه‌ها و دولتمردان اعتماد دارند. حتی بعضی از خداده‌ها هم در این اعتماد موثر بودند. در حادثه سقوط هواپیمای اوکراینی به‌رغم اینکه چند روز گزارش‌ها حاکی از نقص فنی بود، افشا شد که هواپیما هدف گرفته شده است. اتفاقات گذشته زمینه‌بی اعتماد را افزایش داده است. اگر تاکنون حواسمان بود که هر سخن و توضیحی باید کاملاً منطبق با شواهد و واقعیات باشد، شاید امروز به راحتی مردم می‌توانستند اعتماد کنند. اما بارها و بارها رسانه‌ها به ویژه رسانه اصلی روایت‌های کذب را ارائه کردند. مردم تا زمانی که معتمدین‌شان به آنها چیزی نگویند، نمی‌توانند به آنها اعتماد داشته باشند. متأسفانه سال‌هاست که تلاش کردیم علاوه بر اینکه خودمان دروغ می‌گوییم افراد راستگورا هم دروغگو بنامیم. تارش زیادی شده که نخیکان، اندیشمندان، صاحبان فضل و دانش به پهنه‌های مختلف مانند بیگانه، دشمن، غیر خودی و... در نظر مردم تخفیف داده شوند. چه کسی مانده که روایت اصلی را برای جامعه بازگو کند؟ اساساً مردم هم به تدریج بی‌اعتماد می‌شوند و با افزایش این بی‌اعتمادی در جامعه هر چیزی را باور نمی‌کنند. این مشکلی است که در جامعه به آن دامن زده شد و در حال حاضر نتایجش را در می‌کنیم.»

▼ حوادث هم سیاسی شده‌اند

بیژن مقدم، کارشناس رسانه‌ای و مدیر مسئول سایت «الف» در گفت‌وگو با هم‌میهن درباره اضطراب جامعه در مقابل انفجارهای بعد از آتش‌پس و راهکار کاهش این استرس، تأکید کرد: «به دلیل جو حاکم بر جنگ همچنان سنگینی فضا در جامعه وجود دارد. البته برخی از رسانه‌ها مسئولان نیز به این موضوع دامن‌زدند و حملات مجدد دشمن را مورد تأکید قرار دادند. البته برخی از اظهارنظرها و تحلیل‌ها به دلیل اعلام آمادگی کشور و نیروهای مسلح بود. به‌هر صورت آثار اظهارنظرها شد این که بار خداد هر اتفاقی در کشور (که قبل از جنگ هم رخ می‌داد) در مواجهه اول مخاطب ذهنش به سمت دیگری می‌رود. دود، آتش، انفجار و یا صدای مهیب ذهن‌ها را به سمت دیگری سوق می‌دهد و فکر می‌کنند که حمله مجددی به کشور شده است.»

او با اشاره به نگرانی جامعه در باره حمله مجدد به ایران، افزود: «زندیک‌ترین اتفاق به جامعه حمله اسرائیل است که هنوز فاصله زیادی از آن نگرفته‌اند. بنابراین طبیعی است هر اتفاقی را به حمله مجدد ربط دهد. راه مقابله با آن هم اطلاع‌رسانی سریع و شفاف است. کاری که در این چند روز انجام شد. برخی از انفجارها به دلیل نشست گاز بود که قبلاً هم رخ می‌داد اما گاهی این انفجارها بزرگ‌نمایی و گاهی عکس‌ها شبیه به موضوعات دیگر منتشر می‌شود. بنابراین اگر اطلاع‌رسانی دقیق و به‌موقع صورت گیرد و به‌هیچ‌وجه پنهانکاری در آن صورت نگیرد التهاب جامعه کاهش می‌یابد. شاید پیش از این جنگ ۱۲ روزه لازم نبود که درباره حوادث توضیحاتی داده می‌شد و نه گفت‌وگوی تلویزیونی و رسانه‌ای صورت می‌گرفت نه بر جسته می‌شد، بلکه در حد حادثه به آن می‌نگریستیم. درحالی که پس از جنگ با چشم سیاسی به این اتفاقات نگاه می‌شود.» مقدم درباره اینکه بخشی از جامعه اطلاع‌رسانی‌ها را باور نمی‌کنند، گفت: «تعدادی از افراد هستند که هیچ زمانی قانع نمی‌شوند. به رسانه‌های داخلی اعتماد ندارند و همیشه به اتفاقات مشکوک هستند بدون آنکه اطلاعاتی داشته باشند اظهارنظر می‌کنند. به عنوان مثال می‌گویند: «من می‌دانم این انفجار بر اثر نشست گاز نبوده است.» در حالی که در صحنه حضور نداشته و پس از آن هم به محل حادثه نرفته و با هیچ‌یک از افراد مرتبط با حادثه هم ارتباطی نداشته است. قاعدتاً نمی‌توان در مورد این افراد اظهارنظر کرد. تعداد افرادی که حتی اطلاع‌رسانی‌ها با مستندات را هم قبول ندارند، زیاد نیست. این افراد بدون تحلیل ادعاهایی دارند و بر اساس پیش‌داوری‌های خود قضاوت و اظهارنظر می‌کنند. بعضی از آنها تعمد ندارند و برخی با تعمد درباره رخ داده‌ها بدون اطلاعات و آگاهی اظهارنظری می‌کنند.»

مدیرمسئول سایت الف با اشاره به اینکه برخی به رسانه‌های داخلی بی‌اعتماد هستند، بیان کرد: «این افراد اما تمام اظهارنظرها را می‌شنوند و موضوعات را سبک و سنگین می‌کنند و برداشتی نسبت به اطلاعات به دست آمده دارند. بعضی‌ها اطلاعات ندارند و علاقمندند که اطلاعات کسب کنند. باید برای آنها مستندات تصویری و اظهارنظر متخصصان را منتشر کنیم. بخش‌های تخصصی مانند شرکت گاز، پلیس و... اظهارنظر کنند و به اینها اعتماد کنیم. بی‌اعتمادی به نهادها و دستگاه‌ها آفت است. اگر افراد یک جامعه به پلیس، آتش‌نشانی، پزشکی قانونی، اورژانس و... اعتماد نکنند در حالی که دسترسی به محل حادثه و اطلاعات آن ندارند، نقصانی در کشور است. باید موضوعات را به دستگاه‌های تخصصی سپرده و به اظهارنظر آنها اعتماد کرد، درست مانند تمام کشورهای دیگر که به دستگاه‌های تخصصی اعتماد دارند.»

مقدم در پاسخ به این سوال که قید و بندهای ایجاد شده برای رسانه چقدر به بی‌اعتمادی جامعه منجر شده است؟ گفت: «داستان بی‌اعتماد به رسانه قطعاً لحظه‌ای نیست بلکه زمانی برده است. ممکن است رسانه طی سال‌ها به دلیلی مصلحت‌اندیشی، محافظه کاری و... نسبت به اطلاع‌رسانی ضعیف عمل کرده باشند، اما در حال حاضر شرایط متفاوت است. باید میدان برای رسانه‌ها باز شود. احتمال دارد بعضی از موارد محدودیت‌های حفاظتی - امنیتی وجود داشته باشد، اشکال ندارد. ممکن است ساختمانی که آسیب دیده احتمال ریزش داشته باشد بنابراین حضور در محل حادثه محدود می‌شود. اما باید بدانیم که امروز با گذشته تفاوت دارد و باید نحوه برخورد با پدیده‌ها تغییر کند. اگر تا پیش از جنگ اتفاقات و حوادث نیازی به توضیح نداشت، امروز به دلیل ذهنیتی که جامعه دارد حتماً باید در مورد آن اطلاع‌رسانی کامل و به موقعی انجام شود. مثال دیگر پدیده «خودکشی» است که جامعه همیشه با آن مواجه بوده اما در تجمعات و اعتراضات برخی از این خودکشی‌ها به نام دیگری ثبت می‌شد. نوع برخورد با خودکشی‌ها در زمان اعتراضات متفاوت است چرا که از آن سواستفاده می‌شود و باید تمام اطلاعات از جمله اینکه آخرین نفر چه کسی با او صحبت کرده، عکس و فیلم‌های محلی که فرد پیدا شده را منتشر کنند. اما در بسیاری از مواقع این اطلاع‌رسانی‌ها انجام نمی‌شود و رسانه در روند فعالیت خود با مشکل و سختی روبه‌رو می‌شود. مخلص کلام اینکه شرایط کنونی متفاوت است بنابراین با حوادث نیز باید برخورد متفاوتی داشت و میدان برای فعالیت رسانه‌ها باز شود و مسئولان صرف یک حادثه به رخ خداده‌ها نگاه نکنند چون مسائل و حوادث ابعاد جدیدی پیدا کرده که برای از بین بردن التهاب در جامعه باید اطلاع‌رسانی رسانه در ابعاد جدید روشن‌تر باشد.»

۱۷ تیر نیز انفجاری در ملارد صورت گرفت که فرمانداری ملارد آن را انفجار کنترل شده در اطراف ملارد دانسته و طی اطلاعیه‌ای اعلام کرد: «به اطلاع مردم شهرستان ملارد می‌رساند، در راستای خنثی سازی مهمات بر جای مانده از حملات رژیم صهیونیستی و پاک‌سازی اماکن در ساعات آینده صدای انفجار کنترل‌شده از اطراف شهرستان ملارد شنیده خواهد شد. جای نگرانی وجود ندارد و شهروندان ضمن حفظ آرامش و خونسردی به دیگران اطلاع‌رسانی کنند.»

۱۰ تیر ماه دو انفجار اتفاق افتاد. پس از شنیده شدن صدای انفجار از پایگاه هوایی شهید فکوری، روابط عمومی آن اعلام کرد: «در ساعات بعدازظهر، امروز سه‌شنبه، ۱۰ تیر، صدای انفجار کنترل شده از سمت پایگاه هوایی تبریز به گوش خواهد رسید که جای نگرانی برای مردم ندارد. به اطلاع مردم شهرستان تبریز می‌رساند، در راستای خنثی سازی مهمات و پاک‌سازی اماکن در ساعات آینده صدای انفجار کنترل‌شده از سمت پایگاه هوایی شهید فکوری خواهید شنید. جای نگرانی وجود نداشته و ضمن حفظ آرامش و خونسردی به دیگران اطلاع‌رسانی نمایید.»

در همان روز نشیدن انفجار در آران و بیدگل، برخی منابع آگاه تأکید کردند صدای شنیده‌شده مربوط به تست پدافندی است و درگیری با هدف متخاصم گزارش نشده است. روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آران و بیدگل در اطلاعیه‌ای رسالی به تسنیم تأکید کرد: «شنیده شدن صدای پدافند در برخی مناطق ناشی از تست‌های پدافندی است.»

۹ تیر نیز سید رضا سیدرحمانی، مدیرعامل پالایشگاه تبریز از انفجار یکی از مخازن ازت مایع این پالایشگاه خبر داده با اشاره به اینکه این حادثه ۱۲ مصدوم انفجار در پالایشگاه تبریز به صورت سریایی در مان شدند، گفت: «این حادثه در مخزنی رخ داد که به‌صورت استیجاری از یک شرکت دیگر در اختیار پالایشگاه قرار گرفته بود. ازت مایع که در دمای منفی ۱۹۶ درجه سانتی‌گراد نگهداری می‌شود، در پی انفجار، باعث فعال شدن سیستم وایپر سویت (سامانه ایمنی اضطراری) و قطع برق پالایشگاه شد. در نتیجه، واحدهای پالایشگاه از سربس خارج شد. خوشبختانه این حادثه تلفات جانی نداشته است. در این انفجار ۱۲ نفر مصدوم شدند که همگی به‌صورت سریایی در مان شدند.» تأکید او البته این بود که هیچ مشکلی در تأمین بنزین و سایر فرآورده‌ها وجود نخواهد داشت.

۸ تیر نیز در پی انفجاری در تهران شروین تبریزی، سخنگوی سازمان اورژانس استان تهران علت را انفجار یک کیسول گاز گزارش کرده و گفت: «گزارش نشست و انفجار کیسول گاز در منزل مسکونی به مرکز ارتباطات، اعزام و راهبری عملیات اورژانس استان تهران اعلام شد. با اعلام این حادثه بلافاصله ۶ دستگاه آمبولانس، یک دستگاه موتورلانس، یک دستگاه خودروی فرماندهی و یک خودروی پشتیبان عملیات به محل حادثه در حوالی خیابان امام خمینی اعزام شدند. متأسفانه در این حادثه ۸ نفر مصدوم شدند که یک نفر از مصدومان در محل حادثه درمان و ۷ نفر مصدوم دیگر نیز بعد از اقدامات اولیه درمانی توسط کارشناسان اورژانس استان تهران جهت ادامه درمان تکمیلی به بیمارستان انتقال یافتند.»

۵ تیر سپاه روح‌الله استان مرکزی درباره شنیده شدن صدای انفجار توضیحاتی ارائه کرده و روابط عمومی آن با صدور اطلاعیه‌ای تأکید کرد: «هیچ جای نگرانی در این خصوص وجود ندارد. صداهای انفجاری که در بین ساعات ۱۲ ظهر الی ۱۴ شنیده شده است، به جهت خنثی کردن راکت‌های عمل نکرده در طول جنگ اخیر بوده و جای هیچ گونه نگرانی، وجود ندارد.»

۴ تیر ماه نیز و درست در روز آتش‌پس صدای مهیب انفجاری در درفول نگرانی‌هایی به وجود آورد اما مشخص شد که این انفجارها به دلیل انهدام مهمات فرسوده بوده و هیچ‌گونه خسارت یا تلفاتی نداشته است. این انفجارها طی برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و با هدف انهدام مواد منفجره تاریخ مصرف گذشته انجام‌شده است.

▼ جنگ بدون آژیر

سعید معیدفر، جامعه‌شناس درباره واکنش مردم به دودهای ناشی از آتش‌سوزی و انفجارهای عمدتاً ناشی از نشست گاز به هم‌میهن گفت: «این واکنش جامعه به حوادث، طبیعی است چون ۱۲ روز کشور بمباران شده و مردم بعد از سال‌های متمادی و پس از ۸ سال دفاع مقدس، بار دیگر تجربه می‌کنند. نسلی که آن دوره نبودند، جنگ و عواض آن را دیدند. البته این جنگ عمدتاً زمینی نبود در حالی که در جنگ ۸ ساله عمدتاً در مرزهای زمینی جریان داشت و در سال‌های آخر بمباران‌های هوایی در اکثر شهرهای مرکزی و غربی ترس و وحشت فراوانی به وجود آورد و خرابی‌هایی به جا گذاشت.»

او با اشاره به اینکه تجربه رفتن به پناهگاه‌ها و... در خاطره ملت مانده است، افزود: «زمان دفاع مقدس می‌توانستند از طریق رادارها ورود هواپیما را تشخیص دهند و فرصت برای به صدا درآمدن آژیر خطر بود تا مردم به پناهگاه‌ها بروند و تلفات کمتر و خرابی‌های ساختمان‌ها بیشتر بود. اما در این جنگ بدون آژیر است و تلفات افزایش پیدا می‌کند بنابراین ترس و نگرانی شدید است. علاوه بر آن که طرف این جنگ دو کشوری هستند که به لحاظ قدرت نظامی، پیشرفته‌ترین تجهیزات و امکانات را در اختیار دارند، این جنگ شوخی نیست بنابراین مردم با هر صدایی بلافاصله به یاد آن بمباران‌ها و آثار روحی و روانی آن می‌افتند.»

این جامعه‌شناس با بیان اینکه واکنش مردم امری طبیعی است، تأکید کرد: «اثر این جنگ حتی تا ماه‌های متمادی ادامه پیدا می‌کند و ممکن است به عنوان یک خاطره تاریخی در حافظه مردم ثبت شود و امری نیست که به راحتی از اذهان زده‌شود. با توجه به اینکه بخشی از جنگ از طریق پهپادهای داخل کشور اتفاق افتاده و برای ترورهای پیش از جنگ مانند ترور هنیه و دانشمندان هسته‌ای کسی از اسرائیل به ایران نمی‌آمد، بلکه در کشور رخ داده است، ممکن است این ذهنیت وجود داشته باشد: «درست است اسرائیل با هواپیما به ایران حمله نمی‌کند ولی احتمالاً با تجهیزات پهپادی و... دست به انفجار زده باشد.» البته این تلقی‌ای است که در جامعه به وجود آمده اما مسئولان می‌گویند انفجار گاز بوده است. ترس مردم تا ماه‌ها و بعضاً سال‌ها مداوم خواهد داشت.»

معیدفر درباره اینکه بخشی از جامعه نمی‌تواند تکذیب‌ها را بپذیرد؟ گفت: «ما نمی‌توانیم به مردم ایراد بگیریم که چرا باور نمی‌کنند و این نگرانی وجود دارد. باید به عملکرد خودمان نگاه کنیم. بخشی از واکنش‌ها با تجربه قبلی به وجود آمده است و تا مدت‌ها این واکنش فیزیکی و جسمانی با هر صدایی به وجود می‌آید. به قول معروف می‌گویند مارگزیده از ریسمان سیاه و سفید می‌ترسد. ملت مارزده است و آتش‌سوزی‌ها هم ریسمان سیاه و سفید که

موضع ما و موضع پارسازاده

درباره عکسی از وزیر نیرو در آیین افتتاحیه

امیر جدیدی

عکاس و روزنامه‌نگار

عباس علی‌آبادی در خلال آیین افتتاح طرح‌های فاضلاب شهر لواسان، جنگلیان و امام‌زاده داوود، در مقام یک ناصح خطاب به مردم فرموده است «چو دخلت نیست خرج آهسته‌تر کن...» و همچنین اضافه کرده است الان آب هم نیست، باید آهسته مصرف کنیم، تا دوام بیشتری داشته باشیم. واقعیت این است شخص نگارنده این روزها زیاد به یاد آقای وزیر می‌افتد. یعنی هر بار که می‌خواهم ماشینم را از پارکینگ بیرون بیاورم و نمی‌توانم، هر بار که به جای آسانسور پله‌ها را پیاده گز می‌کنم، هر بار که در گرمای سوزان تابستان در خلوت و جلوت عرق می‌ریزم و... یاد و خاطره ۲۰ هزار مگاواتی که قرار بود آقای وزیر تا پایان سال ۱۴۰۳ به چرخه برق کشور اضافه کند رهایم نمی‌کند. فارغ از اینکه خشکسالی یک پدیده طبیعی است، فارغ از اینکه مصرف بی‌رویه اساساً کار خیلی بدی است و هر کس که ذره‌ای شعور و انصاف داشته می‌فهمد که آب کم است و می‌داند که شرایط سرزمینی ایران برای این شکل مصرف ساخته نشده است و هزار جور از این ناپایدها، اما، جناب وزیر واقعیت این است شعری که حضرتعالی خواندید وقتی مصداق دارد که شما به عنوان ناصح آینده‌دان خیلی قبل‌تر از این روزها که با مشکل پنجه به پنجه شویم روزهای تیره را نشان‌مان می‌دادید. توجه بفرمایید که سعدی هم در همان حکایت مشهور وقتی «پارسازاده» را نصیحت می‌کرد که آن شازده غرق در نعمت بود. حرف سعدی این بود که ای جوان که فسق و فجور آغاز کردی و منکری را نکرده و مسکری نخورده نگذاشتی بدان و آگاه باش که این پول و نعمت و تو بخوان آب روزی ته می‌کشد. اما آقای وزیر موضع پارسازاده و موضع ما کمی با هم فرق دارد. اول اینکه ما هم الان در وضعیت بحرانی به سر می‌بریم و ثانیاً حضرتعالی فعلاً متولی آب و برق کشور هستید و اگر قرار به نصیحت کردن هم بود خیلی زودتر از این روزها باید به این مهم می‌پرداختید.

عکس: محمد رضا بلندی